

LITERATURA

ARTS

CIENCIAS

Periòdich catalanista

SURT ELS DIJOUS

REDACCIÓ Y ADMINISTRACIÓ:

Plassa del Teatre, 6, entressol.

NÚMERO CORRENT. 20 CÉNTIMS.

» ATRASSAT, AB FOLLETINS. . . 40 »

» » SENSE FOLLETINS. 25 »

SUMARI:

TEXT: El Monstre y el Cavaller, per Trinitat Monegal. — Ja'l tenim aquí!, per Lluís Via. — La borda, per Joseph Soler y Agustench. — Per ull de garbell, per Emili Tintorer. — Maternal, per Xavier de Zengotita. — Hivern al camp, per Trinitat Catasús y Catasús. — La festa del Pi de las Tres Brancas, per Arnau Martínez y Serrià. — Els caps d'ase, per F. Pujulà y Vallès. — Neurastenia, per Joaquim Rosselló y Roura. — Impotents!, per R. Miquel y Planas. — Sala Parés, per Sebastià Junyent. — Novas.

GRABATS: El Pi de las Tres Brancas (de fotografia).

FOLLETÍ:

SOLITUT, per Victor Catalá. — Plech 19.

L'HOME CONTRA L'ESTAT, per Herbert Spencer. — Traducció catalana. — Plech 12.

EL MONSTRE Y EL CAVALLER

FANTASIA SOCIAL

En moltes comarcas de Catalunya y en gran nombre de paisos de la terra existeix, de temps molt llunyans, una llegenda poch menys que igual arreu: es la llegenda de «El Monstre y el Cavaller.»

El Monstre, per lo general drach o aranya, era una bestiassa disforme, que sortia de sa cova per assolat la comarca, arrasant els sembrats y malmetent las terras correuhadas. Sortia també per alimentarse de carn humana, enduhentse tendres donzells y gentils donzellas: era l'esperit del mal.

El Cavaller era un capdill, ja de la mateixa

comarca ahont el monstre feya sas malifetas, ja d'altras terras més o menys llunyanas; sentia batre son cor per amor a la humanitat y bullir sa sang al ohir las maldats de la bestiassa, y passant per sobre las preocupacions populars y exposant generosament sa vida, emprenia descomunal y sangnanta lluyta ab la fera, fins arribar a deslliurar, ab la mort d'aquesta, la comarca entristida y aclaparada.

Segons certas narracions, era tal la forsa de la bestiassa, que fou precis que un sér sobrehumà's dignès baixar de las alturas pera redimir y deslliurar la comarca de las grapas del monstre.

Aquesta es la tradició, arreu escampada y per tots sabuda, y de la que no hem volgut coneixe'l veritable simbol. Aytal lluyta no es més que l'esbòs de la eterna lluyta entaulada desde'l comensament de la societat; son fi s'amaga entre las tenebrosas boyras del esdevenir. Es la cruenta lluyta qu'ha existit y existeix en tots els pobles entre l'Estat, la gran bestiassa, el monstre que tiranisa a tosas las comarcas del món y esclavitza y explota a tots els homes, y l'Individuu, el cavaller que sentint pesar sobre seu la tirania anorreadora de sos germans, que gemegan sota'l jou pesant y embrutidor del esclayatge, ha volgut, vol y voldrà redimirlos, redimintse ell mateix; ha volgut, vol y

voldrà deslliurar els organismes naturals, que són els més fermes baluards de defensa contra la incommensurable tirania del Estat omnipotent.

Fins avuy el cavaller no s'ha fet ben bé càrrech de la extensió y pes del esclavatge ni de las forsas de la fera, y ha lluytat inconscientment y a las palpentas ab son enemich, a qui no podrà vèncer fins qu'arribi un jorn en que, plenament conscient el cavaller, acorràli a la fera, y aixecant son bras armat ab ferma y lliure voluntat ab la intrencable llansa de la ciencia, la fereixi de mort y deslliuri per sempre a la terra de son malehit tirà.

Y alashoras sobre l'home ja no hi haurà res més que lo desconegut, lo infinit, el gran incognoscible, la *Causa Prima*.

Y la llegenda de la lluyta, mitjansant la tradició, passarà de pares a fills, d'unas a altres generacions que la cantaràn ab música sublim y divina, entonantla ab llàgrimas de joya en sos ulls, ab el pit ben ample, ab el cos ben dret y el cap ben alt... Y la llegenda's convertirà en l'himne universal de la redempció.

L'Estat, el gran monstre, nasqué en la infantesa de las societats humanas, en temps als que no arriba nostra pensa y dels que no'n parla la historia. Sembla que la mare naturalesa hagi volgut esborrar de la superficie de la terra y de la memoria dels homes fetxa tan malhaurada. L'Estat no fou més qu'una conseqüencia fatal y lògica de la lluyta per la existencia entaulada entre'ls homes al voler satisfer las necessitats de la vida. De la sang vessada y de las llibertats perdudas nasqué'l monstre, y de sang y llibertats s'ha anat alimentant el tirà. Els homes engendraren al monstre; la ignorancia humana'l donà a llum.

Pera constituhir l'Estat, pera engrandirlo y enfortirlo, els homes desmembraren sa integral personalitat, se desprengueren de sa llibertat y de sos drets y contragueren monstruosos devers, arribant molts ilusos a sacrificar sas vidas en l'altar del esgarriós idol. Y la fera nasqué, s'engrandi y enforti, arribant a ésser omnipotent y a dominar la terra, convertint al home en miserable partícula anònima del Estat.

Mes, com la condició natural del home no es l'esclavatge, alguns volgueren sustraures al jou de tan ominosa tirania, y la lluyta comensà. Emperò'ls pretesos redemptors, preocupats e inconscients, no volgueren anorrejar l'Estat sinó fersen amos, no buscaren matar al monstre sinó servirse d'ell, y cometeren l'erro imperdonable de provocar la lluyta d'homes ab homes, de germans ab germans, sens altra deria que menar la fera y convertirse ells en tirans de sos consemblants; y pera més befa, alguns d'ells escrivian en son penó'ls enluhernadors lemas de llibertat y justicia.

Els guanyadors en las fraternals lluytas enfortiren més y més al tirà, que ferm e inquebrantable'ls ha dominat a tots, vensuts y vencedors; la fera ha tiranizat sempre a sos idòlatras. Sembla talment que'l desti dels homes sigui el d'estar baix las urpas del monstre!

Aytals lluytas s'han manifestat mitjansant las crudels guerras que, sens intermitencias, han assolat la terra, la explotació dels més per els menys, las revoltas dels de baix contra'ls de dalt, las sangnantas revolucions qu'omplenan las pàginas de la historia de la humanitat. Són las convulsions de las victimas esclavitzadas, las fortas estrebadas del home presoner que volia trencar las cadenas, els esforços titànichs ab que l'individu volia foragitar la tirania embrutidora y assolir son veritable desti, convertintse en lo que fou al nàixer, en un *sér lliure*.

Per nostra dissolt l'Estat està avuy en el ple de sa vida y de sas forsas, y per tant continúan las guerras y las explotacions, perduran las revoltas, esclatan las revolucions, y els homes són encara victimas dels erros de sos passats: són esclaus.

Més no hem de defallir. Comensèm a veure un estol de individus que, allissonats per la dolorosa experiencia propia, per la observació dels fets que'ls rodejan, per l'estudi dels aconteixements passats, y coneixedors de sos drets y devers, trevallen de ferm y ab coratge y buscan en la ciencia'ls medis per'acorràlar y aniquilar al gran monstre. Són els veritables autonomistas.

Si; l'autonomista conscient deu tenir com a únich ideal exterminar la fera; no deu tenir altra deria que trevallar pera que, dintre

un terme més o menys llarg, caygui enrunat l'Estat y quedi la humanitat redimida de tota mena de esclavatge.

Cal emperò no fernes ilusions. Aytal obra no s'assoleix en un dia: lo que s'ha creat, lo qu'ha crescut y s'ha fet fort en sigles y més sigles, no's destrueix y aniquila sinó a copia d'anys y més anys; tal volta de sigles també.

N'hem de fugir de certs funests optimismes; las hem de foragitar certas enganyosas ilusions. No volguem fer com els fanàtics, no volguem fer com els ignorants, no volguem fer com els anarquistas d'acció que, inconscients de la situació en que's troba la societat humana y de sas forsas propias, volen emprendre l'obra redemptora sens éstar preparats y usant de vituperables violencias, fent víctimas innocentas y essentne ells mateixos, sense veure que no fan altra cosa que, ab la sang vessada y ab la llibertat malmesa, enfortir al monstre y retardar l'arribada del jorn en que hagi d'ésser un fet la resurrecció de la humanitat.

Pel camí del anarquisme destructor no arribarà may l'home a veure lluhir el sol de llibertat y justicia.

TRINITAT MONEGAL

JA L TENÍM AQUÍ!

Ja'l tenim aquí altra vegada al *jefe único*, al idol del republicanisme espanyol. Feya temps que's parlava d'aquesta vinguda sense que may se trobés sa oportunitat. D'ovacions escadusseras sempre se'n poden pescar a Barcelona, ahont hi ha tanta massa immigrada: però lo cert es que aqueixa massa, catalanisantse poch a poch a pesar dels esforços, o millor dit mercès als esforços dels vividors del republicanisme, no oferia totas las seguretats desitjables pera que l'idol trobés aquí la entusiasta rebuda que calfa. Y s'esperà qu'arribessin las festas de la Mercè, l'època en que Barcelona (*archivo de la cortesía*) acull galantment a tants y tants forasters sense tenir en compte si entre'ls nou-arribats hi ha *isidros* o analfabets que badan y s'enlluhernan devant dels farsants de la politica y corruptors de la llibertat, talment com badan devant de las penjarellas, coloraynas y va-

riats jóchs de llums de las vias públicas engarlandadas.

Aixis entrà'l passat dissapte en Salmerón a Barcelona; y mentres una part del poble català's congregava al redós de nostras montanyas, entorn del Pi de las Tres Brancas, la massa inconscient y aturdida s'aplegava, no entorn d'un arbre, no entorn d'un símbol gran o petit (no es que nosaltres siguem partidaris de símbols), sinó al voltant d'un home, al voltant del politich funest que durant més de trenta anys ha predicat al poble la mentida, y l'ha afalagat ab promesas que ni ha complert ni podrà may cumplir, y l'ha fet combregar en ideals buyts, y li ha presentat com a models de llibertat els més grans gèrmens de tirania, d'obscurantisme y d'esclavatge.

Y una volta més la massa aturdida, no contenta ab aplaudir al idol estúpídament, ha volgut també portarlo en triomf y ha ajudat a arrossegar son cotxe. Y hêusel aquí el *rey del arroyo*, hêusel aquí aqueix *pou de ciencia* estantissa, aqueix etern *pare-dubtes* que compaginant els dubtes ab las mentidas y contradintse ab tota la frescura del món, després d'afirmar las *cuatro unidades*, y la *soberania del pueblo*, y el *poder del Estado*, ens ve a alabar l'autonomia local; hêusel aquí el *diputado* que havent de defensar al Congrés els drets de Barcelona, defensà en perjudici d'ells els falsos drets que Madrid aduhia com a capitalitat; hêusel aquí el gran capitost que, comptant ab una minoria nombrosissima, ni ha lograt la més minima disposició en sentit lliberal, ni ha fet res de profit no ja en favor de la llibertat, sinó en favor d'aqueix fantasma ridicul anomenat república espanyola.

Lo qu'na fet, lo qu'ha lograt, es augmentar l'escepticisme de molts conscients y l'embrutiment d'un sens fi de necis; lo qu'ha lograt es embabiecar als babaus y fer *republicanos* (qu'es no fer res), en comptes de fer homes; lo qu'ha lograt es que las mares de familia, las *ciudadanas*, vesteixin de *República* a sos fillets com avans els vestian de Sant Joan en las professons, y que'ls *ciudadanos* els ensenyin el nou catecisme en aquesta forma: *¡Abajo el clero y viva la República!*

Oh, aquest crit! Ab ell fa anys y panys qu'estém salvant la Espanya fentla anar de tomballons.

Perque es un crit que no són els conscients qui el dona, sinó la pobra gent fanatisada y els hipòcritas. Aixís com un home serè, de criteri cabal, no pot ésser perfecte catòlich perque sa pensa's rebela contra'ls dogmas estrets, àixís tampoch pot dirse republicà a secas un conscient. Queda això pera'ls ignorants senzills y pera'ls hipòcritas: els uns perque, febles com són, necessitan qui pensi per ells, y els altres perque'ls hi té compte'l pensarhi.

Però torném al cas.

Ja'l tenim aquí com deyam, al gran Salmerón, al *ilustre tribuno*. Y aixís com un temps *habló el buey y dijo «¡mu!»*, ara ha parlat en Salmerón al envelat de la *Casa del Pueblo*, y encara que no ha dit res de nou, ha dit y aconsellat lo següent:

1. Que'ls minyons no vagin a las quintas si el servey no es *obligatori*; lo que, ben traduhit, vol dir que l'ideal es *obligar* a tothòm. Seguint aquesta *teoria*, si l'ideal fos arribar tothòm a tonto, ningú deuria *fer el tonto* mentres no ho fossim tots.

2.^{on} Que no es ell, ni cap *luchador* com ell, qui ha d'implantar la república a Espanya, sinó'l poble qu'anirà adquirint cultura y capacitantse pera l'exercici del poder, pera quina obtenció no deü apelar a la forsa, tota vegada que, dintre d'una democràcia sabia, ja tindrà de sa banda al *Ejército, carne de su carne y sangre de su sangre*, de quins serveys podrà valdrés en cas extrèm pera fer la revolució. (¿Cultura? ¿exercit? ¿evolució? ¿revolució?... Això es krausisme o es una olla?)

3.er Que la Marina ha probat diferents vegadas que sab ésser *héroe y mártir* (prou qu'ho sabèm, com també sabèm que aquí els mártirs y els héroes estàn desacreditats); y que'ls republicans aspiran a *reorganizar el Ejército* (ja surt *don Quijote* en forma de polítich espanyol autèntich!)

4.^{art} Qu'entre'ls republicans federals y els unitaris no hi ha diferencias essencials. Vet aquí una afirmació que no creyèm a ningú capàs de ferla més que a n'en *Colás y al divino*. Es lo mateix que dir que no hi ha cap diferencia entre la veritat y la mentida, entre un cap clar y un cap *espès*, entre un Pi y Margall y un Salmerón...

Renuncièm a seguir detallant y glosant.

El pobre Salmerón parla de fer evolucionar l'intelecte y las virtuts civicas de la massa, sens adonarse de qu'ell ni evoluciona ni tan sols se mou del *puesto*. En política, en filosofia y en oratoria està avuy a la mateixa altura que l'altre cop que va venir, com allavors estava si fa o no fa al mateix nivell que per la *Gloriosa*. Propi es dels que no's mouhen l'adormirse, y propi dels que s'adormen el somniar. Els que tenen imaginació, com *don Quijote*, somnian fins desperts y prenen per estols de brillants corcers els remats de llanudas ovellas que'ls envoltan. Somniar això y somniar truytas, es tot igual.

Si no somniés com un beneyt el pobre Salmerón, que parla de progrés y d'autonomia sens entendrehi futil·la, veuria que, malgrat las manyas dels Lerroux, els Roca y Roca y demés agitadors aprofitats, la *cultura* de que'ns parla, la *libertad*, etc., etc., del poble català, fins en festes com las actuals disposadas pels homes del seu partit, se traduheixen a Barcelona en un esclat de vida regional qu'enamora; veuria que aqueix esclat ve simbolisat en las vias públicas per la bandera catalana, molt més vulgarisada aquí, conforme aumenta la cultura, que no pas el símbol del Estat unitari qu'en Salmerón, tot parlant d'autonomia, patrocina ab una incoherencia digna del seu cervell de *set-ciencias* passat de moda.

Val més que reposi, que després de tants anys de no fer res pràctich, ha envellit y es molt natural qu'estigui cansat. Y allò de que, malgrat sa edat un xich avensada, encara espera poder veurela implantada la república, francament, es un xich fort. Que'ls vells se tornin nens, *bueno*; però per l'amor de Deu, que no'ns vulguin pendre a nosaltres per criaturas.

LLUIS VIA

LA BORDA

Pobra Dolors! El primer baptisme que caygué sobre son cap, foren las llàgrimas d'una dòna desgraciada. La Dolors no podia recordarla la nit fosca en que l'abandonaren els que's davan vergonya d'anomenarse sos pares; però no oblidava aquelles parets ni aquells patis del hospici hont tant havia jugat ab moltes altras nenas abandonadas també pels que s'espantan de dar son nom als infants nascuts d'*illicita* unió, com si això constituís un crim dels més grossos. No'ls pogué sentir els afalachs d'una mare amorosa, ni els consells seriosos d'un pare bonadós; sols escoltà las rutinarias oracions de las monjas en la vida monòtona de la casa d'exposits.

Tenia tretze anys quan un matrimoni se l'afillà, y llavors sentí en son cor quelcòm que l'alegrava y l'entristia alhora. No's sabia avenir de que hagués pogut obtindre y gosar la llibertat desitjada, però pensava qu'ab sos pares l'hauria fruhida molt més completa. Y llavors comensà a conceixe lo que's la vida.

El luxu y els plahers la entusiasman; y tot li era nou, com els noms de pare y mare que a sos protectors dava. Ni havia viscut may entre la societat degenerada, ni la coneixia, y s'encantà devant d'ella y no trigà a encomanarse'ls seus vicis. Llavors comensaren pera ella las penas.

Va enamorar-se, mes no pas ab un amor pur. Li semblava que'ls homes eran com mobles de luxu, y estimava a un home per vanitat, pel gust de que las amigas la vegessin ab ell. Volia figurar y ésser admirada, y sos amors eran un entreteniment. Prompte's cansava del ayment, era descontentadissa; no estimava ab tot el cor, no podia estimar, com en inconscient revenja de no haver ella sigut may estimada.

Aquesta era la Dolors, la borda que li deyan al poble.

L'Aureli la estimava ab una adoració semblant a la que sent l'artista per las grans obras bellas. Perque la Dolors no era lletja ni molt menys; la mare naturalesa l'havia dotada de temptadors encisos. Sos daurats cabells, sa pell nevada com els cims de las montanyas, sos ulls blaus que al esguardar

ferian l'ànima com sagetas, y sa boca petita y provocativa, eran l'admiració de tots els joves del poble.

Per'xò l'Aureli, que feya l'aprenentatge de poeta, va enamorar-se d'ella cegament. La Dolors l'enganyava com volia ab falsas paraulas amorosas y fins ab abressadas de fingida passió, y ell en cambi li sacrificà'ls millors goigs de sa joventut. La Dolors no ho tingué en compte y acabà per cansarse del pobre romàntich, que's quedà plorant sobre'ls seus poemas, plens d'enternidoras remembransas dels jorns felissos y de las nits ditxosas, platejadas per la llum dels ulls d'aquella dòna sense cor, que may l'havia estimat y tan bé havia sabut enganyarlo.

Sos amors havian sigut sensuals. A l'Aureli li quedava encara en la boca'l regust lasciu d'aquella altra boca encesa que sols ab un bes feya d'ell l'home més servil de la terra, mes son desconhort era gran no tenint ja aprop aquells llabis carnosos qu'omplian son cos de desitjos, ni aquells ulls que l'atreyan y l'enlluernavan, ni aquells pits ni aquelles corvas de carn massissa y luxurianta que li enterbolian el cervell...

La Dolors, cansada de l'Aureli, ja era d'un altre. Temps enrera, quan tots dos a la vora del mar qu'amorosit besava las rocas, murmuravan paraulas sols per ells compresas y s'arrencavan els petons de la boca, ell li havia dit més d'una volta:

—T'estimo, Dolors: fóra capàs de darte la sang, la vida!...—

Però no més ho havia dit; no havia tingut forsas pera ferho; la feblesa d'ell topà ab la voluntat indomtable d'ella, que d'un home volia saçiarsen...

Y en buscà un altre, y un altre. Al poble n'hi havia a cents qu'estavan disposats a donarli lo que volia, a la desgraciada.

L'Aureli avuy encara plora sobre sos poemas de neófit; y la Dolors viu a ciutat, en una casa hont se ven l'amor a preu fixo; y entre sas companyas està sola, sense ningú que la estimi, sense ningú que com l'infelis Aureli li ofereixi un nom y una familia.

JOSEPH SOLER Y AGUSTENCH.

PER ULL DE GARBELL

Ara resulta que M. Dunant—no Durraud com per erro de ploma posava—ni agonitza ni es al hospital, malgrat lo dit per alguns diaris francesos. Per altres he vist rectificada la notícia, y un amable lector meu se dona pressa pera comunicarmho enviantme un retall de *Le Genevois* pera que me'n enteri, aixis com d'altres detalls de la vida d'aquell sant varó.

El meu oficiós corresponal diu que creu «que'ls lectors de JOVENTUT no hi perdràn res» si faig constar aquest fet, com també'l de que, no fa gayres anys, M. Dunant va ésser afavorit ab una part del premi Nobel, «lo qual modifica bastant—tal es la opinió del meu comunicant—moltes de las opinions del meu article.»

Per lo que respecta a la primera part—si no aprofito ara la ocasió d'emmatllevar el seu llenguatge als pedants, no la podré aprofitar may,—*concedo*. Els meus lectors no sols no perdràn res sabent que M. Dunant està sà y bo, sinó que, com jo mateix, se'n alegrarán. Els meus lectors, com jo, indubtablement, senten una secreta simpatia per tots els homes de cor gran; y M. Dunant n'es un.

En quant a la segona part, *nego* en absolut, rodóament. El meu corresponal me permetrà opinar que ni el fet d'ésser falsa la notícia, ni el fet d'haverse concedit a M. Dunant una part del premi Nobel, en res, absolutament en res modifiquen las consideracions que'l cas me suggeria. Entre altrás rahons, per las següents: Las consideracions que jo feya, encara que suggeridas per un cas concret, tenian caràcter de generalitat. Posis en lloch del nom de Dunant el de Colón, el de Cervantes, el de Lesseps o un de tants mijs com se troban o s'han trobat en casos semblants, y *las mevas consideracions* tindrán exactament el mateix valor. Precisament el seu valor, la petita veritat amarga que contenen, se deu a la freqüencia ab que's repeteixen casos semblants. Un cas sol no las hi donaria cap forsa.

Com tampoch crech jo que ni la Providencia ni la humanitat tinguin res que veure ab que hi hagués un senyor que's deya Nobel, que deixés molts diners pera premis, y que'ls encarregats de concedirlos ho fessin

ab més o menys justicia. Per poch que s'hi fixi el meu amable corresponal, comprendrà que tant pera una com pera l'altra seria bon xich ridícul engalanarse ab plomas de gall. Al menys, ell convindrà ab mi en que'l procediment seria molt còmodo, tan còmodo com el que usan diariament moltíssims catòlics richs quan, als acostárselshi un pobre, li diuhen *resignadament*: «Deu l'ampari, germà.» ¿No se la figurà'l meu corresponal la cara que posaria una nova victima del propi altruisme—una mena de nou Dunant, per exemple—si al acudir a la humanitat o a la Providencia, aquestas li contestessin *resignadament*: «Nobel l'ampari?»

Per altra part, jo prego al meu simpàtic corresponal que's fixi en un petit detall del solt que m'envia: detall en que, sens dubte en sa precipitació pera restablir l'imperi de la veritat, no haurà parat esment: «Aquesta fortuna—el premi Nobel—arribava a punt: l'excelent home s'esllanguia en un *dénuement* vehi de la miseria.»

De la miseria, fixishi bé.

EMILI TINTORER.

MATERNAL

Si, *m'he donat* lliurement, generosament, sense pensar en las conseqüencias, ab tot mon amor de dòna, ab tot el meu sentiment humà d'independencia y de franquesa.

¿Que quinas han sigut las conseqüencias, quin ha sigut el resultat? El que jo preveya, el que jo desitjava, aquell resultat tan temut per vosaltres els que convertiu l'amor en ridícul passatemp, els que ofegant el sentiment de vida feu neixe'l vici, els que teniu l'infant com una eterna amenassa pera las vostras abominables voluptuositats infecondas.

Sóch mare, *he volgut ésser* mare. Tu no ho comprens això ¿veritat, amiga meva! Tu no ho capeixes que jo hagi consentit en no destruir l'infant, aquest infant qu'alegrará la meva vida y qu'aterroritza'l teu amor. L'aborreixes l'infant, procuras destruirlo, perque no tens l'ànima gran, perque no sabs viure com jo la verdadera vida serena y franca, despresa de las preocupacions mundanals: aquesta vida d'*absoluta voluntat*.

Quins sentiments que tens, quin caràcter, quina ànima més diferenta de la meva!

Jo no m'he casat perquè el matrimoni m'hauria imposat un sens fi d'obligacions ridiculas que no hauria sabut soportar; no m'he casat perquè la dona ha vingut al món pera ésser mare, no pera ésser muller. Tu, en cambi, si t'has decidit a quedarte soltera, ho has fet per principi y per càlcul, perquè has comprès qu'aixís podries explotar el vici mundà, podries entregarte al amor culpable, al amor infecond que no infanta may. Això, no infantar, poder amagar a la gent els vostres fets, el vostre caràcter y els vostres sentiments pera no malmetre la vostra reputació... Aquesta no es la vida serena y franca que jo segueixo, es la vida de poruga, la vida raquítica que't permet la societat,

aquesta societat hipòcrita que no anatematiza'l mal, sinó'l desprendiment y la franquesa. Per'xò aborreixes l'infant, perquè la maternitat es pera tu com una maledicció.

¿Qu'amagui els meus actes, que no horroritzi a la gent, que m'entregui al plaher infecond que no escandalitza?

No, amiga meva, no t'escarrassis en donarme consells, que no lograràs moralisarme com jo no t'he pogut *pervertir*.

T'ho repeteixo, *m'he donat lliurement, complertament*, sense cap restricció del cor ni de la carn, pensant sols en la eterna alegria, en la esperada concepció... Y l'infant ha sigut mon acte de fe en la vida.

XAVIER DE ZENGOTITA

HIVERN AL CAMP

DESEMBRE

Els núvols s'han estès, s'ha fos la boyra;
s'aixeca un vol de fullas per l'espáy;
un ruflet perfidiós de tramontana
remou la blanca póls dels caminals.

Quína tristor! La plana solitaria
se pert en la grisor, allà d'enllà.
Ni un cant d'aucell, ni un trist alé de vidal
No més xiscla'l ventot pels finestrals.

Las portas del casal ja són barradas;
flamejan els garbons, espurnejant;
ha tornat el pastor, y el gos d'atura,
atret per la escalfor, vé prop la llar...
—Neu tindréml... diu l'hereu penjant la manta.
—Que neví! Prou ho volen els sembrats.—
En tant l'avi s'ha alsat; pren els rosaris,
y ab to mandrós comensan a resar.

Quína tristor! La tarda ja s'acaba;
el gris del cel comensa a negrejar;
pel finestral, de sobte, veig perduda
una bolva de neu, revolejant.

La primera del any! Com si de serho
se'n penedís ja tart, la pobra cau
mandrosament, sens forsas, y s'atura
de l'alzina més vella en el brancàm.
Un'altra ja n'he vist... y encara un'altra,
y en cahuen fins deixarho tot ben blanch.

Ja es nit. Del alt cloquer s'ou la campana,
perdentse'l sò com un somort pregar.
Y l'avi va resant... L'hereu respira,
puig que neva, y convé pera'ls sembrats

JANER

Quan m'he alsat eix matí, quín fret que feyal
De ma cambra pels vidres entelats
la claror insegura y esblaymada
tot just s'obria pas

Els vidres he fregat, y he vist la plana
cuberta per la neu: tot era blanch!
Els arbres ab penjolls de blanca gebre
guarnfan son brancàm.

Bo y glassat, el baillet el gra portava,
corrent sobre la neu, fins al corral,
morat el nas la gorra fins las cellas,
y bufantse las mans.

Pel menjador corria la maynada,
armant gresca, cridant envalotats
entorn del vell, que reya ab la cridoria
com si fos altre infant.

El més menut, clavat el nas als vidres,
embadalit mira la neu baixar,
y quan el seu alé'ls vidres entela,
rondina enrabiad.

Y en tant els mossos per la entrada riuhen,
sentats, fent rotllo, tot triant el gra;
ensempe els gossos a la llar s'adormen
vora mateix dels gats.

Y aixís passa'l matí, neva que neva;
a mitja tarda'l cel mostra son blau,
brilla un moment el sól, un sól sens forsa...
.. Després torna a nevar.

FEBRER

La nit ha sigut llarga, fosca y freda,
ni una estrella ha brillat pel firmament;
el vent, xisclant sens treva entre las brancas,
feya estremí en la fosca'ls arbres sechs.

Jo'ls vey a espectres, alts, negrosos,
llensant, tot retorcentse, estranys gemechs.
Per fi ha sortit el sól... A sas besadas
els núvols han fugit pel blau del cel,
y la plana ha rigut, mes el seu riure
era'l riure forsat del mal content.

Perduda entre boyrinas, s'ovirava
la serra blanquejada per la neu.
Els blats, molt més aprop, ja verdejavan
ensajantse a onejar al pas del vent.

He sortit del casal: en la fontana
fonta'l raig de sól un xich de gel.
Fins l'atmetllé he arribat... Quína tristesa!
Sas flors encatifavan el terrer...
Y una alosa ha cantat... Son cant semblava
una absoluta a las flors del atmetller.

TRINITAT CATAJUS Y CATAJUS.

LA FESTA DEL PI DE LAS TRES BRANCAS

A sigut una de las solemnitats més grans del Catalanisme. Tres o quatre dies avans de la diada senyalada ja anavan arribant a Berga catalanistas de tots els indrets de Catalunya.

La població ofereix un aspecte animadíssim, las fondas y els hostals estan plens de gent a vessar.

Dugas han sigut las notas culminants d'aquesta festa: el *meeting* de propaganda celebrat ahir, y la presa de possessió del Pi, qu'ha tingut lloch aquest mati.

El *meeting* va celebrar-se ahir a la nit en el teatre «Quevedo», hont s'hi congregà un públich qu'omplia tumultuosament el pati, els palcos y las dependencias de la casa, y qu'aplaudi a desdir els xardorosos discursos dels oradors catalanistas. El primer a parlar fou el president del «Foment Regionalista» de Berga en Salvador Artigas, al que seguien en l'us de la paraula ls senyors Sansalvador, del «Foment Autonomista» de Barcelona; Llorens, del «Centre Catalunya» de Sant Martí de Provencals; el que suscriu, en nom de JOVENTUT; Roca, expresident de la *Unió*; Folguera, també expresident de la *Unió* y del «Centre Català» de Sabadell; finalisant l'acte ab un brillant y entusiasta discurs del president de la *Unió Catalanista* en Domingo Martí y Julià, qu'acabà ab un ¡Visca Catalunya! que fou unaním y calorosament contestat pel públich en massa. Aquest sorti del local comentant molt falaguerament els

principis y els ideals del Catalanisme que se li acabaven d'explicar.

Aquesta matinada s'ha celebrat la presa de possessió del Pi.

Era d'un efecte indescriptible la vista de las caravanas que a peu y a cavall, ab banderes y emblemas, s'enfilaven per las montanyas de Queralt cap al Pla de Campllonch, hont se troba l'arbre secular, entorn del quin s'escampavan.

Al arribar la colla de la Junta Permanent precedida de l'artística bandera regalada a Poblet per las donas catalanas, ha ressonat un clamoreig aixordador de crits a la patria y d'aplaudiments que s'han repetit quan ha aparegut, al peu del arbre y sota ls plechs de la senyera, la propietaria del Pi donya Maria Marpeu, acompanyada de dugas senyoras de sa familia y del president de la *Unió* en Domingo Martí y Julià.

Acte seguit el senyor Martí y Julià ha fet un breu discurs donant mercès a la senyora Marpeu y al seu espòs pel seu desprendiment y pel seu patriotisme, y ha acabat ordenant al oficial de secretaria de la *Unió*, senyor Folch y Torres, que procedís a la lectura del ofici de cessió, de la carta de la *Unió* acceptant la generosa ofrena del Pi y de la llista d'entitats y periòdichs catalanistas y autonomistas qu'allí estavan representats o que s'havian adherit al acte. Com a nota digna d'esment devèm consignar els forts aplaudiments ab que ha sigut saludada la presencia del vis-president del «Centre Catalanista» de Santiago de Cuba senyor Boix, y la lectura de la carta del quefe dels patriotas

EL PI DE LAS TRES BRANCAS

(de fotografia)

txechs y poeta nacional Jaroslav Vrchlicky, que desde Praga ha escrit a nostre col·laborador el doctor Benet R. Barrios pera que'l representés en tan solemne acte, com també'ls telégramas y cartas d'en Mistral, del escriptor txech A. Pikhart, del profesor E. Vogel d'Aachen (Prussia), d'en Oiva Fallgren d'Abo, d'en Jules Delpont de Perpinyá, de «Catalunya Federal» y de Donya Agnès Armengol de Badia, adherintse tots ells a la patriòtica festa, qu'ha finalisat ab dos

eloqüentíssims parlaments d'en Joseph M.ª Roca y d'en Manel Folguera, y ab una inspiradíssima alocució del president senyor Martí y Julià. Una salva de forts y llarchs aplaudiments ha coronat las darreras paraulas del president de la *Unió*, qu'ha clos tan solemne acte ab un «Visca!» a la llibertat de tots els pobles.

Berga, 25 de setembre de 1904.

ARNAU MARTÍNEZ Y SERIÑA

ELS CAPS D'ASE

Molts foren els catalanòfobos que, al veure aquest titol dintre'l sumari del número de JOVENTUT prop passat, s'apressaren a gastarse vint cèntims creyentse aludits per en Mistral en el quadret que sota'l titol que caps a aquest article va traduhir en Benet R. Barrios.

«En Mistral... ¿qui deu ésser en Mistral? ¿En Mistral també s'ha enterat de la nostra existencia?» se varen dir.

Y cap als kioscos falta gent. La venda de JOVENTUT s'aumentà en deu o dotze números... Essent molts els caps d'ase són poch entre ells els que saben llegir y escriure. Deu caps d'ase que comprin un periòdich representa una xifra tan faulosa, com cinquanta mil lectors d'un altre genre.

Varen comensar a llegir l'hermós trevall d'en Mistral, y prompte 's desilusionaren. «Ba! Poesial Si's tracta d'un trevall literari!» exclamaren. Y llensaren el periòdich els uns, y els altres el penjaren al clau ignominiós dels periòdichs llegits... Y tot perque no entengueren el fons del trevall, l'ànima que l'inspirava.

Torneuvos a gastar vint cèntims y llegiu, que aquest cop seré jo qui traduhiré, procurant posar la traducció al alcans de vostras inteligencias d'arrietas. Allà va:

«Era l'època de la sega, aqueixa poética època del camp en que sota las fals, manejadas pels fills forts de la terra, las dauradas espigas ajupen llur coll. A la gran masia catalana, ahont vivia ma familia, tot era tráfeh y va-y-ve. A l'era, els bous y els cavalls masegavan las espigas ab llurs potas, seguits dels jornalers, qu'ab el pit nu y la forca a las mans, anavan capgirant els manyochs. A dalt, en Jan Poble, mon pare, garbellava. El blat queya com un riu d'or nèt de las bolvas que la tramontana esbandia. Quan aquest vent s'aturava y el ponent s'anunciava xafogós, mon pare's girava de cara cap al hort, y com parlant ab gent amiga, exclamava: «Terras foranas amigas y germanas, bufèu, bufèu, bufèu cap aquil» Y la tramontana tornava a bufar, y la ponentada no arribava a fer cap mal.

Donant toms per l'era, comptant els sachs de blat que's recullian, menant pressas a

tothòm, però sens aixecar jamay ni un bri de terra, anava y venia la meva marastra, la dòna més xorca, gandula y fardassa que may s'hagi conegut, qu'havia arribat ab malas arts a guanyar el cor del meu pare en Jan Poble, quins béns s'apropiava y quina suhor explotava en virtut d'escripturas y compromisos lograts ab molta labia y no menys astucias y murrierias.

Vorejava'l casal de ma familia un riu gros com l'Ebre, quinas ayguas escumejantas eran cristallinas de la banda del más y pudentas de la banda de fóra. Jo, qu'en aquella època feya versos y llegia historias y cantava la non-non, era un marrech ab moltas ganas de créixer pera poder campàrmelas lliurement y cantarli las quaranta a la marastra. La meva gran afició era anar al riu y tirar pedras a son bell mitj, ab la idea de dividir la corrent en dugas, de manera que las ayguas pudentas y llefiscosas de la banda de fóra no empestessin las ayguas claras que correrian de la banda de dins. Aquest era'l meu ideal; y no'm mancavan rahons pera tenirlo. May cap altre riu de cap altra terra ni encontrada—que jo sàpiga—havia comptat ab una flora y una fauna tan fastigosas, nodridas per l'aygua bruta de la banda d'allà.

Las espigas de blat xorch s'hi multiplicavan, las flors de mal de cap y l'aufals hi prenian una ufana horrorosa, sobre tot aquesta darrera herba que no arribavan a acabarse tots els animals que de la banda de fóra venian a treure'l morro sobre'l riu. Els freres predicadors, els escarabats *bum-bum* (*¡que vivan los valientes!*), els burots o burinots, y tota mena de bestioletas d'aqueixa mena, brunzian a chor ab las moscas vironeras, els zánganos y las avespas, per entre mitj dels *guindillas* o pebres cohents, de las pàstangas, de las carabassas y dels carabassons. Entre totas las plantas exòticas al tros de terra de casa, s'hi distingian els caps d'ase.

El per què a n'aquellas flors se'ls hi donava aquest nom, es cosa que no he pogut posar en clar may. Uns diuen que perque sa forma es semblanta a la dels caps d'aquellas bestias; altres, els més *campetxanos*, diuen que perque si... Aquesta explicació sumament castellana no té entre'ls botànichs altre valor que'l que tenen totas las cosas d'aquella terra. Però'ls més aixerits s'explican el

nom de la següent manera: «No per sa forma—diuhen—sinó per son fons, per sa manera d'ésser, se'ls anomena *caps d'ase*. El fet de que xuclin molt las terras y de que no serveixin de cap utilitat, el de que sempre portin vida migrada per no triar bé'l llur terror adequat—cas únich entre tots els sers qu'habitan el món—ha sigut la causa de son nom.» La manera de viure d'aytals plantas es igual en un tot a la manera d'ésser de molts y molts catalans y forasters a Catalunya.

¿Heu vist may un home que dirigint un periòdich escrit en català, insulti a Catalunya? ¿No trobariau que l'home que fa això es un *cap d'ase*?

Donchs las plantas aquestas qu'espatlan la terra ahont ellas mateixas han de viure y viuen ¿quin nom mereixen sinó'l de *caps d'ase*? ¿Heu vist may un poble imbècil bramar com un sol ase entorn d'un idol buyt, infatuat, neci e ignorant, que brama abstraccions y remuga incoherencias, que no té altra aspiració qu'ésser admirat dels *pagesos* ni altre ideal que la menjadora plena? ¿Què son els *caps* del poble y el *cap* que li fa de *cap* sinó *caps d'ase*? Donchs aixis aqueixas plantas que creixen perque sí, que s'apilonan las unas ab las altres, que's barrejan grollerament, s'han guanyat el nom de *caps d'ase*.

Tota aqueixa gent aymania de la *chuleria*, de la *juerga*, de las *cañitas* y de la *puñalá*; tota aqueixa gent que pera lluhir el seu *ceceo* vol obligar als altres a deixar sa parla propia; tots els que combaten el desitj de llibertat, el desitj d'avens y el desitj d'humanisarse, y que venen aqui a Catalunya o s'hi quedan tenint que lluytar pera lograr lo que agafant el tren ab quatre horas trobarian en terras properas, ¿què són sinó *caps d'ase*? Donchs *caps d'ase* són las plantas aquellas, perque no saben tampoch triar el seu terror apropiat.

Tals eran las plantas que neixian en abundancia vora'l riu.

Un dia, sempre ab la meua deria de dividir el riu, hi vaig tirar tots els llibres de versos que hi havia a casa y tots els papers que jo escrivia y havia escrit. Això'm va valdre una repulsa de la marastra y uns quants dias d'estar tancat ab pany y clau. Un altre dia hi vaig tirar una bandera que teniam pera es-pantar als aucellots de l'èra, y un altre dia

un pi gegant, y altres y altres cosas que'm valgueren totas renyis, natxadas, patacadas, y la que menys miradas d'odi.

Però jo'm vaig anar fent gran, y un jorn bufà tal tramontanada, hi hagué tal tempesta y el riu cresqué tant, qu'ho esbandí tot, y al calmarse'l temps, vaig veure que lo que jo no havia lograt en tants anys, la naturalesa ho havia lograt en un moment. El riu era dividit per grossas rocas, las riberas eran ben nêtas y la marastra no era a casa: la riuhada se l'havia enduta.

En Jan Poble'm va abraçar y'm digué: «¿Què vols, fill meu? Demana tot lo que desitjis!»

Y jo li vaig respondré: «No he trevallat may pera ésser premiat. Ja estich prou premiat ab l'alegria que regna en el casal, y que sóch el primer que la disfruta.»

Tal es la vera traducció. L'estimat amich Benet R. Barrios me perdonarà que li hagi esmenat la plana. La literatura s'ha de fer al alcans dels lectors. Es la darrera paraula del intelectualisme demòcrata... y es l'única manera de que a un l'entreguin els *caps d'ase*.

F. PUJULÀ Y VALLÈS

NEURASTENIA

Ab quin goig he llegit la teua carta, ay-mada meval No pots pas imaginarte quin goig tan intim, quina satisfacció tan intensa'ns produheix, als pobres sers condemnats a perpetua natura en aquestas soletats ahont las horas són eternas, el raig de llum que, molt de tart en tart, ens arriba en forma d'una carta o d'un periòdich, que ve a posarnos en contacte ab la ciutat volguda y anyorada. Quan això succeheix, una alenada sanitosa sembla escamparse per aquestas encontradas, fentnos quelcòm més tolerable l'isolament en que restem de la humanitat que viu, entenho bé, de la humanitat que viu la veritable vida; perque aqui sols se viu en un fondo ensopiment, en una mena de són que té quelcòm de mortal.

Ja'm sembla vèuret fent una ganyoteta d'aquellas tan monas que acostumas, tot titllantme d'exagerat. Bé's conceix que no sabs lo qu'es aburrirse una hora, ni un minut tan sols! Què has de saber, vivint constantment

rodejada de sers estimats, pròdichs de carícies pera la nená menuda de la casa! Si sapiguessis lo qu'es la vida del camp a la tardor, de segur que pensarias d'un módo ben diferent y no riurias tant, tu que tot t'ho prens rihent! Coneixentlo per lo qu'has sentit contar y per lo qu'has llegit en els llibres dels poetas, te l'has imaginat un aplech de llochs alegres y delitosos, rublerts d'ayguas frescals, saturats d'ayres purs que comunican salut y vida; t'has imaginat uns llochs frondosos, plens de poesia, ab llits de flors y molsa, hont se viu en santa pau... Y res més lluny de la veritat. Si ho vegessis quina tristesa fa en aquest temps en que'ls dias són tan curts y las nits tan llargas!... Els arbres erts, estirats, ab llurs branques sense fullas, semblan talment descarnadas ossamentas en un immens comentiri. Sols l'eura, arrapada a las socas, viu sa vida migrada xuclant els poch suchs que troba, tot esperant la pluja pera no morir de sed, y el bon temps pera cobrar nova empena.

Las fullas secas s'arrossegan per terra ab tetricas remors: tristas despullas que, un jorn, tingueren vida fresca y abundosa. La terra sembla un desert sembrat de creus; cada planta es un mort; cada mort tingué sa vida; cada vida sa historia d'amor; cada planta es un poema. Quina tristesa fan las fullas secas, las plantas mortas, la terra sembrada de creus!... ¿Qu'envejas la pau d'aquests llochs, dius? Pobra criatura! No sabs que la pau que s'hi respira es una pau profunda, tan profunda com la del fossar. Aquí's viu en perpetuu aburriment. A ciutat, quan vos aburriu, al menys vos queda'l recurs de riureus del mateix aburriment, o de qualsevolga cosa, y las riallas arriban a semblar alegres. Al camp ni això tenim: las riallas són tristas y ensopidas y costan d'allò més d'eixir a flor de llabi; no són pas espontanias, y després se fan llargas, llarguissimas, perquè'l vent se las emporta lluny, y l'eco las retorna com una burla ab tons de plany, que fa plorar, qu'emmalalteix l'esperit.

Avuy el cel ha aparegut tot gris. De tant en tant el sól se filtra lleugerament per entre la espessa nuvolada, esbandint una claror migrada y trista. El meu cor també n'està de trist, y la meva ànima està malalta.

A primeras horas del mati la tramontana

deixava sentir sas fortas bufadas, fent cruixir els porticons de ma cambra. Encara era tot fosch, y, envollada en sos esbufechs, he sentit la veu de las campanas del llògaret vehi, que brandavan a mort, calmosas. Semblava'l plany d'un'ànima donant el darrer adeu, ple de poètica tristesa, a aquest món en el que hi deixava ab recansa un sér volgut, abandonat. El vent ha anat calmant y no l'he sentida més la veu de las campanas, plena de tristesa, però en mon cor hi ha quedat un regust de melangia santa, que m'ha fet pensar ab temor en el més enllà de la vida. Y jo que feya llarch temps que ni per mi pregava, he pregat maquinalment fins pels morts desconeguts... ¿Comprends si es trist el camp a la tardor?

Me preguntas per la meva salut. ¿Qué vols que te'n digui, aymada meva? El metge no's cansava de recomanarme'l camp. «Ayres purs — deya: — natura, forsa natura li convé a vostè; vágisen lluny de la ciutat; per un mes, per dos, per tres, quant més millor.» Pobret! Ja li agraeixo'l bon desitj; però ell, no devia saber lo qu'era'l camp quan no hi ha ni una flor, ni una planta, ni una aucella, quan la terra's va morint d'aburriment. Ja fa tres mesos que hi sóch. Que m'han costat de passar! He comptat els dias, las horas, els minuts, ab inquietut febrosa de malalt, y els he trobat eterns, inacabables. Tres mesos!... Y ma salut no ha millorat gens ni mica; segueixo passant las nits en un complert insomni, els dias frenètic, nirviós, malehint l'hora en que vaig deixar la ciutat que deyan que'm xuclava las forsas, y vaig venir a n'aquest lloch ahont acabaria per morir d'un empatx de natura morta.

Si't tingués al meu costat, a tu qu'escampas arreu goig y alegria!... Però ni això se'm concedeix, a mi qu'estaria tan content podent véuret a totas horas y parlarte a cau d'orella d'aquellas cosas tan bonicas que jo sols sé contarte y que't fan riure tant, tu que no'n sabs de riure! Y fins te'n contaria d'aquellas altrás que, pessigollejant el cor ab suavitat, fan apuntar las llàgrimas als ulls; d'aquellas que sols poden dirse en la soletat y que's prodigan ab més dalit, veladas per las misteriosas ombas del capvespre, quan la terra s'adorm y las ànimas vetllan, quan las remors van apagantse y las estrellas par-

pellejan en el blau llunyà de l'ampla volta, misteriosas, calladas...

¿Veritat que ja no rius? Ja ho veus, vida meva: fins tinch el dò de comunicar la tristesa. Penso deixar-lo molt prompte, aquest lloch. No hi puch viure lluny de tu, lluny de la ciutat. Diuhen que al camp hi ha ayres purs, mes jo m'hi ofego; diuhen que la natura m'aclapara, m mata la voluntat, se'm xucla de viu en viu; l'aborreix la natura morta. La ciutat m'atràu. Allà hi bull la vida, aquí la mort hi regna desolada y trista.

Contestam prompte y escriume llarch, tot lo més llarch possible. Gayre bé es l'únic alè de vida que m'arriba de la ciutat volguda. No't riguis de mi: tenim cosas tan estranyas els malalts!

JOAQUÍM ROSSELLÓ Y ROURA

IMPOTENTS!

En el galliner humà s'hi troban en gran nombre'ls individus que senten constantment la necessitat de gallejar, sens dubte per'amagarse als propis ulls la llur impotencia inveterada e incurable. Són gent quin intellecte atrofiat sols serveix pera fingir iniciatives esplendorosament buydas y pera produhirse en una acivitat sorollosament aparatosa, quina inutilitat evident fóra lo de menys si no resultés contraproduhent y negativa per influhencia sobre altrás activitats de nostre poble que podrian ésser més aprofitadas.

Vegèu ara, per exemple, ab què s'han despenjat tota aqueixa tayfa d'intellectuals de per aquí, que, després d'omplir els quatre vents ab els preparatius més que ridiculs y tartarineschs de llur viatge a Roma, són ja sens dubte a aquestas horas motiu de l'admiració universal en el Congrès Lliurepensador convocat en l'anomenada Ciutat Eterna.

Possible es, encara que no ho creyem probable, que's congreguin a Roma personalitats estrangeras de significació real, emperò la *representació espanyola* en el nostre port embarcada al compàs de *marsellesas* y crits d'entusiasme d'encàrrech, no es més que un aplech de personalitats de *bambolla*, d'intellectuals *demodés* y principalment de fanàtics d'abaix, tan despreciables com els fa-

nàtics d'adalt. El que menys, creu qu'en efecte, el Congrès de Roma ha de constituhir una fita memorable en els anals de la emancipació del individu; emperò'ls organísadors de la cosa saben prou bé que tot junt no es més que un pretext pera fingir un *aconteixement* que per una temporada tapi la boca als revolucionaris de bona fe qu'estàn esperant fa temps una senyal que ningú donarà...

Y no's vulgui enganyar ningú respecte a la importancia del acte que té lloch a Roma. Sabèm molt bé lo que són *congresos*, y si no ho sapiguessim per experiencia, ens ho revelaria prou aquesta vegada la calitat dels congresistas que d'aquí hi han anat. Y sobre tot, congresos del lliurepensament en ple sigle *xxi* Una cosa que fa mitj sigle que no's gasta!

Ja ns pensèm lo que acordarán: *Que'l pensament del home ha d'ésser lliure*. ¿Y que per ventura ha deixat may d'ésserho? Lo que convidria fóra assegurar a molts, no ja la llibertat de pensar, sinó la *propia facultat de pensar*. D'això si que cada dia que passa'n tenen menys els que fan de revolucionaris empedrehts. Qu'ho diguin si no'ls que traqueren trentacinch mil vots de las urnas. Ben segur que si la *sugestió* no hagués invadit atribucions que són privativas del *pensament lliure* y reflexiu, no n'haurian trets de bon tros tants.

Potser també determinarán que no ha de tornar el Papat a fruhir del poder temporall... Pobra gent, qu'encara tenen la obsesió ridicula de las inquisicions! ¿Verament existeixen encara cervells ahont semblants ideas hi tenen estada? Prou valdria més que'ls qu'organísan als ulls del poble congresos del lliurepensament, se preocupessin d'instruhirlo a aquest poble, qu'es l'únic camí d'emancipació veritable.

Mes això ho farían si no fossin ells lo que són y lo que únicament mereixen ésser. esperits aixelats, incapassos de res que no sigui fingir una potencia creadora que'ls manca, y relegats a la categoria d'inventors de falsos ideals que si bé predisposan a esperar fruyts saborosos y benéfichs, no inclouhen de fet sinó la esterilitat més absbluta. Ells són els que gallejan sempre; ells els qu'omplen el cap dels que'ls escoltan, ab la llur

sempiterna xerrameca; ells els que s'anomenan pomposament *profundos pensadores*, *sabios catedráticos*, *espíritus progresivos*, y que no són més que una garbelladura de fracassats, exudat y concreció de tots els vicis socials d'una constitució empobrida, com ho es la de la Espanya del nostre temps. Pera ells no passen els anys, y ab els mateixos recursos de sempre inutilisan las millors disposicions del nostre poble, al quin apartan del verdader camí marejantlo constantment ab carrinclonerias estúpidas.

R. MIQUEL Y PLANAS

P. S. — Inspirat lo que precedeix en lo qu'haviam llegit en els periòdichs *adelantats* sobre'ls preparaturs del Congrés, havèm tingut després ocasió de saber quelcòm de lo que s'ha fet a Roma. Més que un congrés del lliurepensament sembla qu'ha estat allò un aplech de redemptors y utopistas, y que s'hi ha fet més politica qu'altra cosa. De las conclusions adoptadas sabèm que són per lo general d'aquesta importancia. 1.ª Que s'eregeixi una estatua colossal de «La Pau» simbolissant la fraternitat de tots els pobles. 2.ª Declarar «La Guerra» al Vaticà, afirmant enfront d'ell els drets de la Rahò, dirigida per la Ciencia, etc., etc. Apart de que això resulta un contrasentit, com ja ho era lo de que'l lliurepensament celebrés congresos per'afirmar dogmas (no vol dir altra cosa la paraula conclusions), quedà evident la buydor absoluta de tot lo que s'ha dit, ja que no de tot lo que s'ha fet. Altra cosa hauria sigut si ab la comissió espanyola hagués pogut anar a Roma el nostre ilustre don Nicolás Salmerón y Alonso.—R. M. P.

SALA PARÉS

EXPOSICIÓ DE *Forma*

La millor revista ilustrada que surt a Espanya, de la que'ls catalans n'hem d'estar orgullosos perque proba que aquí algú pensa en quelcòm més elevat que'l *cárrech* y la *data*, ha organísat una exposició d'originals que publicarà en números pròxims.

Dibuixos y pinturas de diferents autors hi són barrejats, y en bona part d'ells s'hi veuen bastants dels defectes y qualitats del art espanyol, que no abandonan del tot ni als que habitualment fan estada a Paris, com en Sert y en Feliu.

En Sert y en Feliu són ben bé d'aquí, malgrat certa influencia estrangera que's nota bastant més en el primer.

La primera impressió que causan els plafons d'en Sert es desagradable. Potser vistos junt ab el mobiliari complet del menjador que decorin, aquesta impressió quedarà millorada, però ara com ara lo que talvolta vol donar impressió de grandiositat, de forsa y d'originalitat, fa l'efecte de groller y ampulós. Las grotescas fesomias de las figuras, el moviment dels bous del *Cortege du vin*, observat ab més detenció, vibra bastant e interessa bastant, lo que no vol pas dir que bona part dels visitants no trobi las figuras repulsivas.

El *Wotan* que ocupa'l centre de la sala no s'escapa d'esser teatral y ab ribets d'ordinaria.

En general en las obras d'en Sert estèm lluny del cromo amanerat y de la bellesa convencional, però també estèm molt lluny de las grans bellessas ab que'ns admira la mare naturalesa.

La testa dibuixada d'en Feliu, com la majoria de sas produccions, es afectada en la factura, però també, com sempre, en el fer l'autor hi ha posat distinció.

En els treballs d'en Sorolla, en Benedicto y en Villegas hi ha la buydor habitual dissimulada ab las valentias del trassat, sigui ab pastel, ab carbó o ab color. En Muñoz Degraín hi té un paisatge ininteligible. D'en Vilomara són unas apuntacions escenogràficas fetas ab molt gust, entre las que sobresurten la primera y l'última. En Junyent (Olaguer) hi té notas impresionistas interessants. En Carles Pellicer hi té una testa a lo Bouguereau.

En Meitren exposa dos paisatges ab cel y aygua que proban que l'autor va guanyant en consistencia. En els cels tal volta s'hi nota certa pesadesa, però'l conjunt es molt simpàtic y ben observat.

En Nonell hi té dos bustos de gitana. Trobèm que aquest autor podia estar molt més ben representat; hem vist d'ell obras més complertas.

D'en Cidon hi ha dos dibuixos elegantets.

En Zorn, artista francès, hi té un autorretrat fet ab molta frescor y just d'impressió.

Es retrats d'en Casas, fets al carbó, són per l'estil dels que ja li coneixiam exposats anteriorment. Com en aquells, la espontaneïtat d'impressió y d'execució perjudica la serietat y la solidesa de l'obra. Entre tots trobèm que'ls millors són el d'en Martínez Sierra y el d'en Serafin Alvarez Quintero. El *clou* de la exposició, a nostre entendre, són las dugas *chulas* pintadas qu'en Casas exposa. Tenen tot l'ayre de *chulas* autènticas, molt superior al de las *chulas* fetas de *oido* que li haviam vist anteriorment. Aquestas pinturas són de las millors qu'hem vist del autor, y si

haguessim arreglat nosaltres el saló, las hagueram colocadas en lloch de preferencia.

La revista *Forma* pot estar satisfeta: omple son fi de reflectar l'art espanyol, y alabem a sos directors el no triar gayre, puig una revista fa prou ab ésser espill de lo que's produheix en art, de mitjà per amunt.

SEBASTIÀ JUNYENT

NOVAS

Estèm en plenas festas de la Mercè; el carrer de *Fernando* presenta un bonich cop de vista; a la Rambla hi ha de nit molta claror; alguns edificis particulars estàn ornats y enllumenats ab bon gust. Lo demés... zero.

Però'l zero més gros es el de la Plassa de Catalunya: tan gros com la mateixa plassa. Fa cinch dias qu'estèm celebrant festas, y la decoració y ornament de la plassa famosa encara està per acabar. Ja es tradicional que tota obra que s'hagi de fer en aquell lloch no's fassi may o sia eterna.

Emperò l'obra o monument de que ara's tracta ni may que s'acabés, perque no hem vist res més cursi al món. Ja fa bé *La Veu de Catalunya* fent anar aytal monument de tronch ab en Salmerón, aqueix altre monument o tabernacle:

L'un (en Salmerón) venintnos a predicar una política antiga, desacreditada y passada de moda, vestintla ara ab una illustrina que vol imitar seda, y cubrintla ab una mena d'autonomia grotesca per lo indesxifrabable. L'altre (el monument de la plassa), volentnos representar plástica y simbòlicament a Catalunya (*con sus cuatro provincias*) ni més ni menys com se li hauria ocorregut a un pintor de parets dels que s'estilavan en temps de la Junta Central y de las bombas d'Epartero.

Y lo més trist es que pera fer això ha tingut de venir gent de Madrid!

Sòrt que's tracta de gent de bona fe, com se pot comprendre donant no més que una ullada a la plassa. Tan de bona fe, que'l pobre autor del projecte plorava l'altre dia com una criatura en un establiment de la plassa mateixa, perque'l temps era plujós y corrian perill de malmetres avans d'usarse els seus ninots y demés trastos.

Pobra gent, pobres artistes y pobras festas!

De Madrid, de Valencia y altras localitats van venint *republicanos* a Barcelona pera saludar a la gran patum del republicanisme espanyol. Venen per centenars, de manera qu'això sembla un'altra invasió dels moros. Avans eran els de *allende el Estrecho* els que invadian el continent; ara són els de *aquende* els que invadeixen Catalunya. Aliats ab els

liberales monárquicos per lo del Concordat, venen a juramentarse pera fer plegats la guerra santa contra en Maura, que ja'ls veu venir y els fa l'ullet convensut de que no haurà de rompre gayres llansas pera vèncels o pera posarshi d'acort.

Ho sentim per la vera República, per lo molt que la desacreditan aqueixos *republicanos*, y ho sentim per en Salmerón, a qui li resultarà fatigosa la passejada.

El qu'està més content es l'amo del tinglado, en Lerroux, el que la sab més llarga y el que millor sab passejarse a n'en Salmerón, fentli fer tots els papers necessaris en la representació d'aquesta comedia republicana que a Barcelona té lloch, y ahont no hi ha altre director ni altre empresari que l'*amigo del pueblo*.

Una proba més del esperit ample y lliberal del Catalanisme s'ha donat a Berga, en el Pla de Campllonch.

Ab motiu de la presa de possessió del Pi de las Tres Brancas per la *Unió Catalanista*, els elements catòlics de nostra causa havian projectat celebrar una missa, al peu del Pi, y en el solemne acte de la entrega.

Però finalment, convensuts de que al Catalanisme no deuen donarseli significacions y matisos que sols han d'ésser propis y particulars de sos adeptes, y considerant que a ben segur la Junta Permanent de la *Unió* no haguera permès tan sensible conculcació dels principis y procediments d'imparcialitat en que'l Catalanisme deü fonamentarse y deü procedir en tots els seus actes, varen comprendre lo injustos y estemporanis que resultavan sos propòsits, y a satisfacció de tots varen renunciar la celebració de la missa, que un cop acabada la festa varen ohir els que varen voler en la capella d'una masia pròxima.

Sols es sensible que vagin haver de renunciarhi, puig ni l'intent de celebrarla se'ls havia d'ocorre en ocasió semblant. En fi, com hem dit, va prevaldre'l bon sentit, y es d'esperar que aquest sia un bon exemple pera tothòm en l'esdevenir, stan las que's vulguin las creencias o tendencias de quiscùn.

Un castila (si no es castila mereix esserne) de *La Tribuna*, diu:

¡Ya tenemos árbol! Vizcaya tenía el de Guernica — letra y música de Iparraguirre, — Aragón el de Sobrabe, y mientras en el Coll plantaban ayer el olmo de la libertad — ¡que ya tardará en dar peras! — en Berga quedaba consagrado por los *reconsagrats*, como árbol simbólico político, el *pi de las tres brancas*, del que pudiera desprenderse alguna piña.

Té rahó l'articulista de *La Tribuna*. Viz-

caya té l'arbre de Guernica, Aragó'l de Sobrarbe y Catalunya'l de las tres branques, del mateix modo que Castella té en sas rescas planurias el tradicional y simbòlich *alcornoque*, el significatiu *camueso* y una varietat increible de cucurbitàceas que són la materia prima del periodisme ab vistas als *banquetes* de gorra, a las *secuestradas* y a la *caja de préstamos*.

Nota: Un altre arbre s'ha descuydat l'escrivent canalejista: el *madroño* que hi ha en l'escut de Madrid. Escut simbòlich de tota una rassa que no sab altra cosa que fer l'os y matar la fam.

Y en quant a lo de que *podiera desprenderse alguna piña*, no dirèm que no; però lo que si assegurèm es que no arribarà a terra, perquè ab la boca que badan els famolenchs de *La Tribuna*, la cassaran al vol.

Dias passats va firmarse la escriptura d'arrendament del local de la Esquerra del Ensanxe, que ocuparà desde ara la coneguda entitat catalanista «Centre Autonomista Fivaller» (Ateneu del Districte Sisè).

Aquesta societat se proposa emprendre una activa campanya de propaganda en aquella barriada, dedicant també sa atenció al espendiment de la cultura del poble, a quin objecte inaugurarà una serie de classes y conferencias públicas.

Tots els elements nacionalistas de Catalunya, sian las que sian sas conviccions privadas y particulars, seràn ben rebuts en la nova y poderosa societat autonomista.

Ab el fi de tenir resolta la important qüestió de la higiene, la Junta de las «Escolas del Districte Segón» ha acordat acceptar els

serveys y concurs valiosos d'un distingit doctor en medicina y cirugia, que s'ha ofert pera vigilar la higiene de las escolas, inspeccionar als alumnes y donar cada mes dugas conferencias d'higiene domèstica, vetllant pels exercicis fisichs y per la salut dins de las escolas en quant això està lligat ab el funcionament d'aquestas.

Publicacions rebudas:

El *Patronato de Cataluña para la Lucha contra la Tuberculosis* ens ha enviat els *Estadutos* de la corporació y ademés el *Reglamento para el régimen de los Dispensarios Antituberculosos*. Té molt d'oficial aquesta corporació, com pot veures per la llista de *presidentes honorarios* ab que compta y que no baixan de deu, *triats* tots entre las autoritats civils, eclesiàstiques y juridicas. Entre ls articles del reglament, n'hi ha un que prescriu que seràn preferits pera prestar sos serveys els facultatius y practicants que pertanyin a l'Academia d'Higiene de Catalunya, entitat per cert ben catalana.

Nostre amic el doctor Roura y Barrios ha publicat, com a recort de la presa de possessió del Pi de las Tres Branques per la *Unió Catalanista*, unes elegants cartrolinas en las que hi figura l'històrich Pi soplujat per l'artística bandera que a la *Unió* regalaren las donas catalanas.

Tambe s'han publicat uns bonichs sagells commemoratius de la festa del Pi y dedicats a la *Unió Catalanista*. Portan la fetxa de 25 de setembre de 1904, y en ells hi campeja en primer terme'l Pi de las Tres Branques, aixecantse darrera d'ell las altivas montanyas de Montserrat, y en el fons, irradiant llum, l'escut de Catalunya.

Fidel Giró, impressor. — Carrer de Valencia. 233

JOVENTUT SETMANARI CATALANISTA

Els treballs se publican baix la exclusiva responsabilitat de sos autors. — No s'admeten els que no stan inèdits. — No's tornan els originals. — Se donarà compte de las obras rebudas en aquesta redacció, y de las qu'ho mereixin se'n farà crítica.

PREUS DE SUSCRIPCIO

CATALUNYA: Un any.....	8	Pessetas.
» Mitj any.....	4 50	»
» Trimestre.....	2 25	»
ALTRAS REGIONES D'ESPANYA. Un any.....	9	»
ESTRANGER: Un any.....	10	Franchs.
Número corrent.....	20	Cèntims.
» atrassat, ab folletins.....	40	»
» » sense folletins.....	25	»

El número corrent no's ven sense folletins.